

фейки й інструменти маніпуляцій в медіапросторі, створювати якісні медіатексти різних форм, жанрів, аналізувати складні процеси функціонування медіа в суспільстві.

Список використаної літератури

1. Дашенко Н. Л., Поплавська Н. М., Мединська О. Я. Ключові освітні компетентності і компетентності інфомедійної грамотності. *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти: збірник статей*. Київ: Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. С. 83-109.
2. Європейські критерії медіаграмотності (фрагмент із програми Л.Найдьонова. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу). URL: http://ec.europa.eu/culture/media/literacy/docs/studies/eavi_annex_b_framework_rev_en.pdf.
3. Закон України «Про медіа». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>].
4. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність». К.: IREX в Україні, 2019-2020.
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://bit.ly/2Q4CQtF> (дата звернення: 29.12.2019).
6. Мединська О. Я. Медіакомпетентність як складова фахової підготовки майбутніх журналістів. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності* : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 09-10 квітня 2020 р.). Тернопіль: СМП «Тайп», 2020. С. 231-235.

*Людмила Хотюн,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
м. Дніпро, Україна*

МЕДІАОСВІТА У ЗАКЛАДАХ РІЗНИХ ТИПІВ: СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ

Складне сьогодення диктує свої правила життя. З 2020 року українські учні, студенти переведені на онлайнове навчання. Раніше таке було пов’язане з карантинними заходами щодо COVID 19, з 24 лютого 2022 року причиною стало повномасштабне вторгнення. Відсутність особистісного підходу до якісної комунікації зі здобувачами різних рівнів освіти призвело до виникнення суттєвих прогалин у засвоєнні будь-якого матеріалу, що не найкращим чином позначається на здобутті освіти.

У зв’язку з часовими викликами перед педагогами закладів освіти різних рівнів і типів постає надважливе питання: як зробити цифрову і медіаграмотність основою сучасної освіти. На сьогодні вже існують певні здобутки закордонних науковців щодо концептуальних засад цифрової та медіаосвіти, що можуть бути інкорпоровані в освітній процес України у закладах різних рівнів освіти, навіть у дошкільних закладах і молодшій школі.

Діти пізнають світ, починаючи з маминої колискової на ніч, читання й правильного тлумачення казок, пізніше мультфільму, працюють з конструктором, складають пазли тощо. Книговидавання дивує світ книгами-іграшками, що конструюють реальність. Дитина спостерігає і вірить побаченому. Так відбувається рання соціалізація, але то все є презентацією, а не реальністю. Саме таке необхідно

донести дитині, аби вона могла не просто чути, а й розуміти про що йдеться. Основним чинником розуміння виступає гра. Вже з віку 3+ дитина спроможна моделювати ситуацію перенесення героїв казки до реального життя, наприклад, епізоди з життя Вінні-Пуха та його друзів.

З 2018 року в Україні запроваджено новий Державний стандарт початкової освіти, за яким учень НУШ має засвоїти навички критичного оцінювання інформації щодо різних видів тексту. Сьогодні вже існує посібник для вчителя «Медіаграмотність у початковій школі», що видана Академією української преси у 2018 р. [1]. Посібником передбачено все можливе й неможливе. Складається враження, що в початковій школі має працювати медійник. Достатньо було б впровадити основи медіаграмотності на уроках літератури, мистецтва тощо, аби школярі могли не тільки вільно говорити про прочитане/побачене, а ще й правильно розуміти, вміти апелювати до сьогодення, довести свою думку до учнівської спільноти.

Як говорити про мистецькі витвори з дітьми різного віку, сьогодні існує безліч літератури, на кшталт, «Як розмовляти з дітьми про МИСТЕЦТВО» Франсуази Барб-Галь [2]. У книзі йдеться про те, як зацікавити дітей картинами. Авторка закликає позбутися старих звичок, пропонує, як просто висловити перше враження, вказує на переваги обміну думками, рекомендує, як надати дитині дозвіл на особисту думку. Саме такі поради, надані окремо для різного віку, щодо спілкування з дитиною допоможуть у спробах формування критичного мислення. А от, як написати репортаж – то вже для учнів середньої й старшої школи, а формати передачі місцевих новин залишимо для студентів-медійників.

У роботі з дітьми слід розуміти, що людина – це особистість, тож тлумачить медіаповідомлення залежно від індивідуальних чинників, як-от: моральних устоїв і принципів, етнічних, сексуальних, родинних, культурних тощо. А то все є певний життєвий досвід, завдяки йому один і то й самий медіапродукт сприймається по-різному. Звичайні школярі досвіду ще не мають.

До того ж, медіа – то є потужний бізнес, на кшталт, торгівлі енергоресурсами, зброєю тощо. ЗМІ мають комерційну мету, впливають на людську свідомість, медіаграмотність має бути спрямована на усвідомлення цільовою аудиторією саме бізнесової моделі існування будь-якого медіа. До прикладу, людині подобаються турецькі мелодрами: вона передивиться серіал на ТБ, обов'язково «загуглить» історію про улюбленого актора/акторку, поділиться враженнями у соціальних мережах тощо. Таким чином маркетингові цілі, завдяки рекламі, будуть досягнені.

Будь-яке медіаповідомлення є ідеологічним, має політичне або соціальне забарвлення, несе певні цінності у соціум. Медіапродукти залучають аудиторію до розв'язання соціальних проблем, до занурення у бекграунд, розвивають відчуття особистої приналежності, атрибутики до вирішення національних, регіональних питань. Завдання педагогів полягає у захисті учнів від негативів медіавпливу, але правильного сприйняття медіапродукту.

Будь-яке медіа має свої характерні особливості і принципи роботи. Так, ТБ є найагресивнішим ЗМІ, працює через зображення, звідси, що наповнення програм майорить усілякими негараздами, землетрусами, або побутовими токшоу, на кшталт «Стосується кожного», таких програм переважна більшість. Учня старшої школи можна дати для порівняння одне повідомлення про подію: як воно буде відображено у різних видах ЗМІ.

Мета педагога полягає у заохоченні і підтримці учнів. Медіаграмотність має бути інтегрована до шкільних предметів. Розвиток навичок критичного осмислення має відбуватися на заняттях із будь-якого предмета. Новини можна використовувати, як-от, на уроках історії: проаналізувати сьогоденну подію: *бекграунд – розвиток – результат*. Наприклад, повномасштабне вторгнення: Україна завжди боролася з російською колонізацією. Захід ігнорував боротьбу українців за Незалежність. На

уроках географії спрацьовує така ж схема. Наприклад, землетрус у Туреччині: причина – війна в Україні: гатіння важким озброєнням в одну й ту саму тектонічну плиту протягом року, дало очікувані фахівцями-сейсмологами результати. За геотектонічною гіпотезою, можна пояснити «рухи, деформації і сейсмічну активність верхньої оболонки Землі» [3].

Аби глибше зрозуміти медіаповідомлення, педагоги мають створити передумови для вивчення соціальних явищ, що нададуть можливості учням аналізувати, використовувати докази, ґрунтовно аргументувати своє бачення, формувати особисту думку, правильно користуватися джерелами інформації, створювати і аналізувати тексти різних медіаплатформ.

Список використаної літератури

1. Медіаграмотність у початковій школі: посібник для вчителя / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф. Київ : ЦВП, АУП, 2018. 234 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Pochatkova_school_2018.pdf
2. Конспект книги «Як розмовляти з дітьми про мистецтво». URL: <https://supportyourart.com/stories/artandchildren/?rq=%D1%8F%D0%BA%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D1%8F%D1%82%D0%B8%20%D0%B7%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D1%8C%D0%BC%D0%B8>
3. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D0%BB%D0%B8%D1%82

Ольга Петришина,

кандидат філологічних наук, доцент,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка,

м. Тернопіль, Україна

Леся Гапон,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та методики її навчання,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка,

м. Тернопіль, Україна

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Сучасне суспільство потребує людей, здатних демонструвати високу продуктивність праці, ефективно діяти у змінних умовах, добре орієнтуватися в мережевому просторі, критично мислити, протистояти негативним впливам і маніпуляціям, бути гнучким, позитивно налаштованим, активним. У цифровому суспільстві набуття згаданих вище якостей неможливе без опанування медіаграмотністю і медіакомпетентністю.

Медіаграмотність – це комплекс умінь і навичок для розуміння тексту, виокремлення в ньому першорядної і другорядної, достовірної і недостовірної, необхідної і надлишкової інформації, розрізнення підтексту тощо.

Медіакомпетентність передбачає застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією у професійній діяльності, публічному просторі та приватному спілкуванні.

Сприятливі умови для формування медіаграмотності створює реформа «Нова українська школа» (далі – НУШ). У засадничих документах, спрямованих на